

Tutkijapositionpaperi Suomen 3. kansallisen 1325-toimintaohjelman ja 1325-politiikan sisällöistä

Jakelu: Valtiosihteeri/Ulkoasiainministeriö, YK- ja yleisten globaaliasioiden yksikön päällikkö (POL-50), 1325-kansallinen seurantaryhmä, 1325-vastuuministeriöiden kansliapäälliköt (SM, STM, PLM, OM, OKM, TEM), Tasa-arvoyksikkö/STM, Tasa-arvoasiain neuvottelukunta, Ulkoasiainvaliokunta, Eduskunnan naisverkosto, Eduskunnan ihmisoikeusverkosto, Eduskunnan globaaliryhmä, Eduskunnan feministiryhmä, Suomen 1325-verkosto, Sukupuolentutkimuksen seura

Aluksi

Ulkoasiainministeriö on käynnistänyt syksyllä 2016 valmisteluprosessin 3. kansallisen 1325-toimintaohjelman (2017–20) hyväksymiseksi. Työskentely on edennyt luonnostelemalla ns. loogista viitekehystä (logical framework), jonka perusteella varsinaisen sanallisen toimintaohjelman luonnostelu on aloitettu. Ulkoministeriö on luvannut luonnokselle kommenttikierroksen ja maaliskuussa tavoitteeksi on asetettu, että toimintaohjelman vastuuministeriöt/ministerit hyväksyvät ja allekirjoittavat ohjelman vielä ennen kesälomia.

Tämän positionpaperin tavoitteena on tehdä ehdotuksia ja kommentoida toimintaohjelman valmisteluprosessia sekä toimintaohjelman sisältöjä. Tämän lisäksi kiinnitämme erityistä huomiota niihin tarpeisiin, joita alan tutkijoilla ja opetuksella näkemyksemme mukaan on. Tätä pidämme erityisen tärkeänä sen vuoksi, että Opetus- ja kulttuuriministeriö, tai tutkijayhteisö laajemmin ei ole ollut osallisena ns. logframeworkshoppien ja ns. temaattisten työryhmien (rauhanvälitys; kehityspolitiikka ja konfliktinehkäisy; siviili- ja kriisinhallinta; suojelutarve) työskentelyssä. Pidämme erittäin tärkeänä, että sisältökeskustelujen ja työryhmien kokoonpanoja laajennetaan ja monipuolistetaan. Näin mahdollistetaan ja varmistetaan alan tutkija-asiantuntijoiden kuuleminen 1325-teemoista.

Lähestymme 1325-tematiikkaa laajasti ja huomioiden kaikki 8 YK:n turvallisuusneuvoston vuosina 2000-15 hyväksymää päätöslauselmaa (1325, 1820, 1888, 1889, 1960, 2106, 2122 ja 2242). Samalla huomioimme, että ns. 1325-relevantti tutkimus ei rajaudu siihen tutkimukseen, joka aktiivisesti nimeää itsensä 1325-tutkimukseksi. Ymmärrämme tämän laajemmin: 1325-tutkimus pitää sisällään monitieteisen, tieteidenvälisen ja monipaikkaisen sukupuolta, seksuaalisuutta ja yhdenvertaisuutta väkivallan politiikassa, poliittisessa väkivallassa, konflikteissa, ja niiden jälkeisissä yhteiskunnissa laajoina ilmiöinä tarkastelevan tutkimuksen. Tutkimusteemoina, vain muutama mainitaksemme, esim. kauppa/investointipolitiikka ns. hauraissa valtioissa/konfliktialueilla, turvallisuustutkimus, maahanmuutto, turvapaikkapolitiikka, kotoutuminen, luonnonvarojen käyttöä koskevat konfliktit, ja suomalaisen alkuperäiskansan sodanjälkeisen jälleenrakennuksen kokemukset.

Tämän tutkijoiden laatiman positionpaperin lähtökohtana on maaliskuun alussa (7.3.2017) esitelty luonnos. Esitämme huomiomme jo tässä vaiheessa ennen varsinaisen luonnoksen kommentointikierrosta sen vuoksi, että siinä vaiheessa, kun luonnos on jo valmiina laajemmalle kommenttikierrokselle, loogisen viitekehäyksen kokonaislogiikan kommentointi, tai haastaminen nähdään lähes mahdottomana. Erityisesti suunnitelman ylätavoitteita on hyvin vaikeaa enää tässä vaiheessa neuvotella uudelleen. Tällöin luonnokseen annettavat

kommentit eivät voi pureutua kovin syvällisesti asiakokonaisuuksiin vaan ne jäävät pintapuolisiksi ja teknisiksi. Koemme tärkeäksi antaa jatkosuosituksia jo tässä vaiheessa senkin vuoksi, että 7.3. esiteltyä luonnosta varten ei ole huomioitu tarpeeksi suomalaisissa yliopistoissa 1325-teemoihin kytkeytyvää tutkimusta ja opetusta sekä niihin liittyviä haasteita.

Positiopaperi koostuu seuraavista konkreettisista suosituksista:

- tutkimuksen ja asiantuntijuuden läpileikkaavuus ja todellinen hyödyntäminen
- tieteellisen tutkimuksen merkityksen vahvistaminen Suomen 1325-toimintaohjelmissa
- tarve selventää peruskäsitteiden käyttöä
- tarve valtavirtaistaa sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi
- velvoite toteuttaa 1325-politiikkaa johdonmukaisesti kaikilla politiikan aloilla
- suositukset toimintaohjelman seurantaindikaattoreiden ja seurannan parantamiseksi
- OKM:lle esitetyt erityisvastuut opetuksen ja tutkimusrahoituksen suhteen sekä 1325-tutkimuksen, opetuksen ja ohjaamisresurssien vakiinnuttaminen
- esimerkkejä 1325-tutkimuksesta, käynnissä olevista tutkimushankkeista ja yhteistyöstä konfliktialueiden tutkijoiden ja 1325-toimijoiden kanssa (Liite 1)
- viimeaikaisempia tutkimusjulkaisuja aiheesta (Liite 2)

Tutkimuksen ja asiantuntijuuden läpileikkaavuus ja hyödyntäminen

Pidämme 1325-teemaisen tutkimuksen määrittelemistä toimintaohjelman läpileikkaavana teemana ja tutkimuksen merkityksen nostamista (research-based conflict analysis on women in peace and transition processes) yhden tavoitealueen (rauhanvälitys, rauhanneuvottelut ja jälleenrakennus) osatavoitteena erittäin positiivisena asiana. Olemme kuitenkin huolestuneita siitä, otetaanko valmistelussa nyt riittävästi huomioon aiempien toimintaohjelmien ja vuosina 2000–2016 hyväksytyjen Turvallisuusneuvoston päätöslauselmien ja periaatteiden mukaisesti se, kuinka tärkeää yliopistotasoisesta tutkimuksesta, opetuksesta ja konfliktialueilla tapahtuvan tutkimuksellisen yhteistyön tukeminen ja hyödyntäminen toimintaohjelman valmistelussa on. Näkemyksemme mukaan sen tulisi olla osana kaikkia toimintaohjelman tavoitteita (outcome 1–4). Jo nyt maassamme tehtävä 1325-teemainen tutkimus tulisivatkin nähdä aiempaa merkittävämpänä kriittisen tiedon ja tausta-analyysin tuottajana koko toimintaohjelmaa ja sen toteutusta suunnitellessa.

Korostamme tieteellisen tutkimuksen merkitystä erityisesti sen vuoksi, että kaksi aiempaa toimintaohjelmaa (2008–2011, 2012–2016) eivät ole onnistuneet vastaamaan niille asetettuihin tavoitteisiin. Aiempia toimintaohjelmia käsittelevissä raporteissa (2014, 2015) ei ole lainkaan käsitelty suomalaisen yliopistotasoisesta ja hallinnosta riippumattoman tutkimuksen, tai tutkijauramahdollisuuksien tilaa. Esimerkiksi vuoden 2014 raportti listasi tuloksena ainoastaan muutamia ministeriöiden rahoituksella toteutettuja selvityspapereita (1325-verkoston teettämä vertaileva selvitys, tutkielma naisupseereiden osallistumisesta kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin, kriisinhallintakeskuksen tilaama jatkotutkimus päätöslauselmista 1325 ja 2122). Vuoden 2015 raportista käy myöskin ilmi, että *Gender and Inclusive Mediation Processes* -koulutushanketta on toteutettu norjalaisen rauhantutkimusinstituutin PRION kanssa yhteistyössä, mutta ilman suoria yhteyksiä suomalaiseen alan tutkijakenttään.

Suurin osa Suomen aiempien toimintaohjelmien (2008-2016) aikana toteutuneista tutkimushankkeista, opetuksesta ja konfliktialueiden tutkijoiden ja naisjärjestöjen kanssa tehdystä yhteistyöstä onkin toteutettu yksittäisten tutkijoiden ja

opetushenkilökunnan/tuntiopettajien toimesta ja aktiivisuuden ansiosta – ei osana strategista hallituksen/OKM:n 1325-toimintaohjelmaa. Poikkeuksena mainittakoon 1325-verkostolle myönnetyt OKM:n erityismäärärahat vuosina 2011-12 joiden turvin muutama väitellyt tutkija osallistui kansainväliseen konferenssiin ja pystyi toteuttamaan tutkimukseensa liittyvää aineistokeruuta. Erillisen 1325-verkostolle myönnetyn tuen (UM) turvin Helsingin yliopisto pystyi suunnittelemaan ja toteuttamaan ensimmäisen ns. 1325-teemaiseen kurssiin “Gender, Conflicts and Peacebulding” (2013-14) joka on toistettu opetusvastuu-/erillisten tuntiopetusmäärärahojen turvin lukuvuonna 2016-17 kurssina “Gender, Conflicts and Security in a Globalised World”. Kyseinen kurssi tullaan näillä näkymin järjestämään osana uutta Sukupuolentutkimuksen maisteriohjelmaa lukuvuonna 2017-18 niin kauan kuin alan tutkijoilla on opetusvelvollinen (5%) työsuhte yliopistoon. Tämäkin kurssi on siis määräaikaisten työsuhteiden/opetusvelvollisuuksien kautta toteutettava, ei pysyväluontoinen, opetussuunnitelmaan kirjattu kurssi.

Peruskäsitteiden selventäminen

Luonnoksen päätavoitteissa puhutaan usein naisten aseman/osallistumisen parantamisesta, ja toisaalta alatavoitteissa toimintamuotoina mainitaan sukupuolivaikutusten arviointi (gender impact assessment, gender analysis). Nämä ovat kuitenkin aivan erilaisia ja eritasoisia kysymyksiä. Luonnoksessa puhutaan eri kohdissa “naisista”, “kahdesta sukupuolesta”, “miehistä” ja esim. “LHBTI”-yhteisöstä jne. Suosittelemme käymään käytetyn terminologian systemaattisesti läpi huomioiden:

- Sukupuolen ja seksuaalisuuksien moninaisuuden ottaminen toimintaohjelman lähtökohdaksi suomalaisen lainsäädännön mukaisesti
- Gender-tavoitteiden asettaminen ylätavoitteiksi, jolloin toimintaohjelma pystyisi pureutumaan 1325-teemojen sukupuolittuneeseen luonteeseen. Näin välttyään tekemästä oletuksia naisten/tyttöjen tai miesten/poikien automaattisesta syrjinnästä/väkivallasta ja avataan mahdollisuus moniperustaisen syrjinnän ja epätasa-arvon rakenteiden yhteisvaikutusten (ns. sukupuoli + -lähestymistapa) tarkasteluun. Tämä olisi myös YK:n turvallisuusneuvoston tuorempien päätöslauselmien hengen mukaista (ks. esim. Jauhola 2015, 5; Lyytikäinen 2017). Osa sukupuolittuneiden syrjinnän ja haavoittuneisuuden muodoista jää tunnistamatta, jos toimet fokusoidaan vain naisiin ja tyttöihin. Esim. Nepalissa tehdyn selvityksen perusteella lähestymistapa 1325-teemoihin ei huomioi moniperustaista syrjintää, vaan esim. naiset nähdään homogeenisena ryhmänä. Tutkimukset myös muilta konfliktialueilta (esim. Aceh, Kenia) ja nais/tyttötaistelijoiden (Mosambik, Liberia, Aceh) kohdalla vahvistavat tämän, että sukupuolittunutta syrjintää tulee käsitellä vuorovaikutuksessa muiden eriarvoisuuksien suhteen.

Vaikka toimintaohjelmassa on hyvä tuoda esille joitakin sellaisia teemoja, jotka liittyvät tiettyihin sukupuolinormistoihin tai -identiteetteihin yleisellä tasolla, mielestämme olisi kuitenkin huomattavasti tärkeämpää tarjota toimintaohjelmassa konkreettisia tavoitteita niin, että ne vastaavat turvallisuusneuvoston päätöslauselmissa vuosina 2000-2016 tehtyjä sitoumuksia: konsulttoimaan ja tukemaan paikallisesti erilaisia naisjärjestöjä ja huomioimaan kyseisellä alueella aiemmin tehty tutkimus, jotta kontekstoituneet paikalliset moniperustaisen syrjinnän muodot aidosti tunnistetaan.

Valmisteluprosessin aikana on ulkoministeriön edustajien toimesta useampaan otteeseen esitetty näkemys, että kansallisen toimintaohjelman toteuttamisessa päätöslausema 1325

rajataan tarkoittamaan ainoastaan naisten aseman parantamista konflikteissa ja niiden jälkeisissä tilanteissa. Tämän pohjalta esitämmekin, että valtionhallinnon sisällä varmistetaan tematiikan riittävä koulutus ja perehdytys päätöslauselmaperheen sisällöistä ja käsitteistä, ml. sukupuolivaikutusten ja yhdenvertaisuusarviointi, sukupuolittainen budjetointi jne. Jo sukupuolivaikutusten arviointi edellyttää, että sukupuolittumista ja sukupuolittamista tarkastellaan kaksijakoista sukupuolikäsitystä laajemmin. Suosittelemme koulutusta ja perehdytystä lämpimästi toteutettavaksi kaikkien 1325-toimintaa koskevien hallinnonalojen osalta jo pelkästään vaihtuvan henkilöstön ja muuttuvien toimenkuvien vuoksi, esimerkiksi osana hallituksen tasa-arvo-ohjelman toteutusta.

Sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutusten arviointi suomalaisen lainsäädännön mukaisesti osaksi toimintaohjelman toteutusta

Erilaisten käsitteiden ja lähtökohtien selventämiseksi olisi tärkeää lisätä hallituksen tasa-arvoyksikön sekä yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston ja 1325-ohjelmaa toteuttavien ministeröiden välistä yhteistyötä. Samalla tulisi selkeämmin esille myös se, että Suomessa tehtävä 1325-työ voidaan nähdä luontevana osana kansallista tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädäntöä, hallituksen tasa-arvopolitiikkaa/ohjelmaa ja niiden toteutusta. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että kaikissa 1325-teemoihin liittyvissä lainsäädäntöhankkeissa, menettelytapaohjeissa ja talousarviointien valmistelussa tulisi mahdolliset vaikutukset arvioida etukäteen. Tämä vaade tulisi sisällyttää kaikkiin 1325-toimintaohjelman "Outcome"-osioihin - olemassa olevan lainsäädännön (tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslait) mukaisesti.

Toimintaohjelman arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia indikaattoreita, joiden toteutumista voidaan seurata sekä määrällisesti että laadullisesti. On tärkeää seurata myös miten arvioinnin tulokset vaikuttavat eri hallinnonaloilla tehtyihin päätöksiin ja sitä kautta käytännön toimintaan. Esimerkiksi luonnoksen käsittelyn (7.3.) aikana huolestuttavalta näytti se, että toimintaohjelmassa riittäisi vaade sukupuolivaikutusten arvioinnista. Aiempi tutkimus esimerkiksi rauhansopimuksista ja jälleenrakennushankkeista osoittaa kuitenkin, ettei pelkällä arvioinnilla voida olettaa olevan toivottua vaikutusta mikäli päätöksenteko ei huomioi arvioinneissa tehtyjä suosituksia.

1325-politiikan johdonmukaisuuden velvoite

Käsiteltäessä koko 1325-päätöslauselmaperhettä kokonaisuutena, on selvää, että YK:n jäsenvaltioiden vastuulla ovat kansalliset toimintaohjelmat ja niiden ydin on parantaa eri hallintoalojen välistä yhteistyötä. 1325:n taustalla on myös laaja velvoite eri politiikan lohkojen johdonmukaisuuteen. Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta konflikteissa tai niiden jälkeisissä tilanteissa ei voida pelkästään parantaa perinteisten "ulkopolitiikan pehmeiden" instrumenttien, kuten kehityspolitiikan tai diplomatian, keinoin - vaan 1325-politiikka asettaa vaateita tarkastella ulko-, kauppa-, turvallisuus-, pakolais-, turvapaikka- ja esim. aseviennin liittyviä kysymyksiä ollakseen uskottavaa 1325-politiikkaa. Juuri tämän johdonmukaisuuden puute, ja 1325-kysymysten valikoiva toteutus, on joutunut on viime vuosina feministisen kansainvälisen politiikan ja 1325-tutkijoiden kritiikin kohteeksi. Näin ollen esimerkiksi kysymykset vienninedistämisestä, aseviennistä, tai kehitysrahoituksen kohteista (Finfund) tulee olla 1325-politiikan ytimessä, erityisesti mitä tulee sukupuolittuneiden ja seksuaalisen väkivallan muotoihin esimerkiksi luonnonvarojen käyttöä, pakkosiirtoja tai suuria kehitysinvestointihankkeita koskevissa osin paikallisissa kiistoissa, joissa kansainvälinen rahoitus epäsuorasti osallistuu ihmisoikeusloukkauksiin.

Toimintaohjelman seurantaindikaattorit

Indikaattoreiden kehittämistyössä tulee huomioida/hyödyntää ihmisoikeussopimusten mukaisten indikaattoreiden kehittämiseksi jo tehty työ. Se on erityisen tärkeää siksi, että 1325-päätöslauselmaperhe (ks. päätöslauselmien johdantokappaleet) nojautuu/perustuu vahvasti CEDAW-yleissopimuksen täytäntöönpanoon, joka edellyttää laaja-alaisesti kaiken naiseen kohdistuvan syrjinnän poistamista. UM:n tulisikin 1325-toimintaa koordinoivana tahona varmistaa, että indikaattorien valinnassa ja niiden kehittämisessä hyödynnetään olemassa olevaa asiantuntemusta (Oikeusministeriö). Lisätietoa mm. <http://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=14103>.

Toimintaohjelman seuranta:

Ehdotamme seuraavia konkreettisia kehittämistoimia toimintaohjelman seurantajärjestelmään:

- Ministeriöiden välisen seurantaryhmän virallistaminen nimittämishjeistuksineen
- Ministeriöiden sitouttaminen (esim. kokousten rotaatio eri ministeriöissä, josta on saatu hyviä kokemuksia tasa-arvo-ohjelman seurannan ja toteutuksen osalta, lisätietoa STM/Tasy)
- Tutkimuslaitosten edustajien sekä tutkijayhteisön aktiivinen kutsuminen seurantaryhmän osaksi: vakinaisen henkilökunnan puuttuessa on olennaista mahdollistaa yksittäisten tutkija-asiantuntijoiden liittäminen viralliseen seurantaryhmään
- UAV-raportoinnin prosessien kehittäminen: ehdoton vaatimus asiantuntijakuulemisista, joissa huomioidaan alan korkea ja hallinnosta riippumaton tutkijaosaaminen sekä järjestökuulemiset siten, että niihin sisällytetään laajasti kaikki olennaiset toimintaohjelman sisältökysymykset, myöskin ne alueet jotka mahdollisesti jäävät 1325-toimintaohjelman ulkopuolelle, mutta jotka ovat osa 1325-päätöslauselmaperheen sitoumuksia
- Harkintaan raportin käsittely työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa (samaa tapaan kuten mm. kehityspoliittinen toimintaohjelma)

Tuki 1325-tutkimukseen ja opetukseen

Vaikka 1325-tutkimus on nostettu ns. läpileikkaavaksi teemaksi, jolloin vastuun tulee jalkaantua kaikkiin toimintaohjelman temaattisiin alueisiin (Outcome 1–4), pidämme ensisijaisen tärkeänä, että toimintaohjelmassa otetaan huomioon selkeä ero selvitysten sekä soveltavan ja perustutkimuksen välillä. Tässä yhteydessä on oleellista ymmärtää, että käsitteellä "research" tässä yhteydessä viitataan sellaiseen tutkimukseen, joka täyttää tieteellisen tutkimuksen kriteeristön. Tämän pitää sisältää mm. riittävän pätevöitymisen tutkijakoulutuksen kautta, tutkimusjulkaisujen vertaisarviointikäytännöt ja/tai muulla tavoin osoitettu tutkimustuloksiin liittyvä keskustelu tutkimukseen osallistuneiden tahojen kanssa (soveltuvien osin ja eettisen tutkimuksen kriteerein, erityisesti silloin, kun kyseessä on konfliktialueiden väestö).

Opetus- ja kulttuuriministeriön rooli 1325-toimintaohjelman toteuttamisessa on varsin laaja. Se sisältää rauhankulttuurin edistämisen tehtävät (erityisrahoitusjärjestelyt), perusopetusta ja ammatillista opetusta koskevat tavoitteet, sekä yliopisto-opetusta ja korkeakoulurahoitusta koskevan tulosoikeuden ja budjetoinnin. Nämä kaikki osa-alueet tulisi sisällyttää osaksi Suomen kansallista toimintaohjelmaa. Keskitymme tässä positiopaperissa yliopisto-opetusta ja korkeakoulurahoitusta koskevaan työhön.

OKM:n tulisiikin 1325-vastuuministeriönä:

1) selvittää tämänhetkinen tutkimusrahoituksen, opetuksen ja opetus- ja ohjausresurssien tila
3. toimintaohjelman ensimmäisen vuoden aikana ja keskittyä mm. seuraaviin kysymyksiin:

- miten 1325-tematiikka (tai laajasti sukupuolta, rauhaa, konflikteja tai turvallisuustematiikkaa) esiintyy
- a) opetuksessa (yliopistojen tarjoamassa koulutuksessa kandi-, maisteri- ja jatko-opintojen tasolla); b) ohjauksessa (lähinnä tarkastelua voisi tehdä olemassaolevien maisteri- ja väitöskirjaohjausresurssien kautta)
- henkilökunnan henkilöstöprofiilit (professorit, yliopistolehtorit - vakituisena vai määräaikaisena)
- jatko-opiskelijat (ml. rahoitus)
- kilpailtu tutkimusrahoitus (SA, EU, säätiöt): olisi tarpeen systemaattisesti selvittää a) millaista 1325-teemoihin liittyvää tutkimusta on rahoitettu, ja b) minkä verran tutkimusrahoitusta 1325-teemoihin on kokonaisuudessaan myönnetty?
- Selvittää tutkijanuraan liittyvien syrjäntäkokemusten vaikutuksia edellä olevaan ja 1325-teemaisen tutkimuksen vähäiseen määrään ja esim. eripituisiin työttömyysjaksoihin Suomessa (ks. esim. Jauhola & Särnä 2017), tai tutkijanuran katkeaminen tutkijanuraportaisiin 1-2.

Relevantteja tieteenaloja ovat ainakin yhteiskuntatieteellisen puolella: politiikan tutkimus/kansainvälinen politiikka, kehitysmaatutkimus, poliittinen historia, sukupuolentutkimus, antropologia, aluetutkimus, maantiede, sotatiede ja Tampereen rauhan- ja konfliktitutkimuskeskuksen tarjoaman MA-ohjelman soveltuvat osiot ja heidän määräaikainen tutkijayhteisönsä, sekä ainakin Helsingin yliopiston Sukupuolentutkimuksen maisteriohjelma sekä Valtiotieteellisen tiedekunnan sukupuolentutkimuksen opetuskori (Valpuri).

2) keskittää voimavarat seuraavien vuosien aikana seuraaviin konkreettisiin toimiin:

Tutkimusrahoitus

Suomen Akatemian, säätiöiden ja ministeriöiden tutkimusrahoitusta tulisi strategisesti suunnata edesauttamaan 1325-teemaisen tutkimuksen vahvistamista Suomessa ja yhteistyötä konfliktialueiden tutkijoiden kesken monipuolistaen suomalaisten korkeakoulujen ja yliopistojen kansainvälistymistavoitteita. Konkreettisia ja ajankohtaisia ehdotuksia esitämme seuraavaa:

- 1325-teema tulee sisällyttää eksplisiittisesti Suomen Akatemian syksyllä 2017 avattavaan kehitystutkimuksen akatemiaohjelmaan 20.3. Suomen Akatemiaan ja 21.3. Ulkoasiainministeriön toimitetun pyynnön mukaisesti (Lisätietoa akatemiaohjelmasta, ks. <http://www.aka.fi/fi/tiedepoliittinen-toiminta/akatemiaohjelmat/valmistelussa/kehitys/>)
- 1325-tematiikan nostaminen yhdeksi Strategisen tutkimusrahoituksen neuvoston pääteemoista tukemaan 3.toimintaohjelman sisältöihin liittyvän tutkimuksen tekoa
- Keskusteluyhteyden avaaminen suurimpien tiederahoitusta myöntävien säätiöiden kanssa 1325-tematiikan nostaminen strategiseksi rahoitusteemaksi (pakolaisuus,

kehityspolitiikka, kotoutuminen, rauhanvälitys/rauhanrakentaminen) jolla edistetään tieteen, taiteen ja 1325-työn tekijöiden yhteistyön uusia muotoja

Opetus ja ohjaus

- Tukea laajasti ymmärrettynä feministisen ja sukupuolentutkimuksellisen monitieteisen opetuksen ja ohjauksen (kehitysmaatutkimus, kansainvälinen politiikka, historia, oikeustiede yms.) vakiinnuttamista kandi- ja maisteriohjelmiin, sekä tohtoriohjelmiin.

Tuki konfliktialueiden tutkijoille ja tutkimuksen kehittämiseksi

- Yliopistojen Scholars at Risk -verkoston huomion kiinnittäminen 1325-teemojen parissa työskentelevien tutkijoiden suojelutarpeeseen
- Kannustaa rahoitushakuilmoituksissa konkreettisiin toimiin konflikti- ja riskialueilla työskentelevien 1325-tematiikkaan keskittyvien tutkijoiden työllistämiseksi
- Yhteisten BA/MA/PhD -ohjelmien ja erillisten kurssien kehittäminen
- Selvittää EU:n ulkopuolisista maista saapuvia opiskelijota koskevan lukukausimaksun vaikutukset konfliktimaista saapuvien määrään
- Kehittää korkeakoulujen ja yliopistojen välistä yhteistyötä (HEI-ICI) 1325-tematiikan ympärille

7.4.2017

Marjaana Jauhola, akatemiatutkija, dosentti
Tiina Seppälä, tutkijatohtori
Eeva Puumala, tutkijatohtori
Leena Vastapuu, tutkijakoulutettava
Minna Lyytikäinen, tutkijakoulutettava
Lena Näre, apulaisprofessori
Ov Cristian Norocel, tutkijatohtori/forskare
Saara Pellander, tutkijatohtori
Cai Weaver, tutkijakoulutettava
Tarja Väyrynen, professori, tutkimusjohtaja
Johanna Kantola, akatemiatutkija
Kristiina Brunila, apulaisprofessori
Élise Feron, vanhempi tutkija
Leena-Maija Rossi, dosentti
Susanna Hast, tutkijatohtori
Anna Elomäki, tutkijatohtori
Jemima Repo, yliopistonlehtori
Noora Kotilainen, tutkijatohtori
Jaana Vuori, professori
Elina Niinivaara, väitöskirjatutkija
Henni Alava, tutkijakoulutettava
Tiina Vaittinen, tutkijakoulutettava
Marjut Jyrkinen, apulaisprofessori, tutkimusjohtaja
Anitta Kynsilehto, tutkijatohtori
Eira Juntti, tutkija
Nina Järviö, tohtorikoulutettava

LIITE 1 Esimerkkejä 1325-tutkimuksesta

- Kansainväliset sopimukset, ihmisoikeuslainsäädäntö (Merja Pentikäinen)
- sukupuoli/gender-käsite, queer-yhteisöt ja tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen rauhansopimuksissa, jälleenrakennuksessa sekä luonnonkatastrofien jälkihoidossa (Aceh, Gujarat Marjaana Jauhola)
- Sukupuolittunut väkivalta ja rauhanvälitys, menneisyys ja sen käsittely (Elisa Tarnaala)
- Konfliktidiasporat, sukupuolittunut väkivalta konflikteissa, (Élise Feron)
- Jemenin islamilainen oikeus ja tasa-arvo, Pakistanin post-radikalisatio (Susanne Dahlgren)
- Ihmisoikeuskysymykset demobilisaatio ja reintegraatioprosesseissa (Leena Avonius)

- Nuorten miesten poliittinen toimijuus Egyptissä, nuorten turvapaikanhakijoiden arki, toisen sukupolven musliminuorten kotoutuminen (Henri Onodera)
- Sosiaaliset liikkeet, identiteettipoliitiikka ja nuoret Algeriassa ja Pohjois-Afrikassa (Karim Maiche)
- Tyttösovitilat, lapsisotilaat, Liberia, gender DDR ja SSR -prosesseissa (Leena Vastapuu)
- Naissotilaiden kokemukset Mosambikin itsenäisyssodassa ja sen jälkeen (Jonna Katto)
- Kokemukset Namibian veteraanipoliitikasta (Lalli Metsola)
- Feministinen liike Mosambikin sodanjälkeisessä kehityksessä (Aino Heikkinen)
- Uskonnon rooli sodanjälkeisen Pohjois-Ugandan yhteiskunnassa ja sukupuolinormeissa, naisten poliittinen toimijuus, heteronormatiivinen sodanjälkeinen yhteiskuntamalli (Henni Alava)
- Sukupuolittuneet kokemukset maa- ja maatalousmaan käytön muutoksista/laajennuksista Yalan suoalueella Keniassa (Katono Ouma)
- Naisten poliittinen aktivismi, feministiset liikkeet ja vastarinnan feminisaatio Etelä-Aasiassa (Tiina Seppälä)
- Kehitysyhteistyö Nepalissa, maahanmuuttajanaisten taidelähtöinen kotouttaminen (Enni Mikkonen)
- Konfliktin jälkeinen valtionrakennus/1325-kysymykset Nepalissa (Minna Lyytikäinen)
- Soveltava oikeuslääketieteellinen tutkimus, uhrinunnistus, post mortem - raskaus/ravinneresultatit (Helena Ranta)

- Ihmiskauppa, Naispoliisi-siviilikriisinhallinnan-asiantuntijoiden asiantuntijuus (Elina Penttinen)
- Miessotilaan kehollisuus ja sukupuoli (Virpi Lehtinen)
- Puolustusvoimat, rauhanturvaaminen suvupuolittuneena/sukupuolittavana ympäristönä (Teemu Tallberg, Johanna Valenius)

- Turvapaikanhakijoiden vastaanotto, turvapaikkaprosessit ja alkuvaiheen kotoutuminen (Eeva Puumala)
- Välimeren alueen siirtolaisuus, ns. Dokumentoimaton muutto, turvapaikanhakuprosessit (Anitta Kynsilehto)
- sukupuoli, seksuaalisuus, kansakunta ja "rotu" maahanmuuttokeskustelussa ja oikeistopopulistisessa puheessa; etninen profilointi, maahanmuuttajanaisiin ja –

tyttöihin kohdistuva väkivalta mediassa ja politiikassa vertailu tanskalaisen ja suomalaisen keskustelun välillä; hyvinvointivaltion ammattilaisten (poliisien, sosiaalityöntekijöiden, turvakotien ja projektien työntekijöiden) käsitykset monikulttuurisuudesta ja perheissä esiintyvistä väkivallasta (Suvi Keskinen)

- Lasten sotakokemukset, turvapaikanhakijanaisten kokemukset (I am Here ja InHaLe - hankkeet), Tšetšenian sota ja sodanjälkeinen väkivalta (Susanna Hast)
- Alaikäisten turvapaikanhakijoiden kokemukset ja toimijuus (Anna-Kaisa Kuusisto-Arponen)
- Nuorten maahanmuuttajamiesten poliittinen toimijuus ja kokemukset (Elina Niinivaara)
- Maahanmuutto, avioituminen, sukupuoli ja islamilainen lainsäädäntö (Mulki Al-Sharmani)
- Paperittomat, maahanmuutto ja ihmisoikeudet (Lena Näre)
- Sukupuolittavat perheenyhdistämiskäytännöt (Saara Pellander)
- sukupuolittettu kotouttaminen, maahanmuuttajille suunnatut tasa-arvo-oppaat (Jaana Vuori)
- Yhdenvertainen ja tasa-arvoinen työelämä (We All-hanke, Marjut Jyrkinen & co.)
- Suomalaisen väkivallan radikaalit muodot: koulusurmat (Jemima Repo, Johanna Kantola), pohjoismainen oikeistoradikaalipopulismi ja väkivaltainen ääriliikehdintä (Ov Cristian Norocel, Jemima Repo)
- Sukupuoli ja muut intersektionaaliset erot väkivallan mediakuvauksissa, väkivallan medialegitimaatio Yhdysvalloissa (Leena-Maija Rossi)
- Arktisen alueen kysymykset (Heidi Sinevaara-Niskanen)
- Sukupuolittunut väkivalta, itsemäärämisoikeus ja naisten oikeudet, taloudelliset oikeudet ja parlamentarismi alkuperäiskansojen/saamelaisien keskuudessa (Rauna Kuokkanen)
- Poliittinen saamelaisuus (Sanna Valkonen)
- Alkuperäiskansojen oikeudet, poliittisesti aktiiviset nuoret Keniassa (Eija Ranta)
- Lapin sodan jälkeinen mentaali ja materiaallinen jälleenrakentaminen (Marja Tuominen, Marjaana Jauhola, Mervi Löfgren)
- Sotatraumat, muisti (Ville Kivimäki, Ulla-Maija Peltonen, Sirkka Ahonen, Jemima Repo)
- Suomen sukupuolittunut ja seksuaalisoitunut sotahistoria (Mervi Löfgren, Tiina Kinnunen, Sari Näre)
- Sodan(jälkeinen) lesbo- ja homohistoria (Kati Mustola, Antu Sorainen, Tuula Juvonen)
- Seksuaalivähemmistöjen oikeudet Venäjällä, vanhemmuus (Cai Weaver, Alisa Zhabenko)

Esimerkkejä käynnissä olevista tutkimushankkeista:

- Jauhola, Gendered Political Violence and Urban Post-Disaster Reconstruction, Akatemiatutkijahanke (2015–20)
- Seppälä, "Governance, Resistance and Neoliberal Development: Struggles against Development-Induced Displacement and Forced Evictions in South Asia", Akatemian tutkijatohtorihanke (2013–16)

- Nykänen, Koikkalainen, Seppälä, Mikkonen, Rainio: "Matkalla ajassa ja paikassa: Turvapaikanhakijat pohjoisessa Suomessa", Koneen säätöön tutkimushanke (2016–18)
- Puumala, "The Body as a Vocabulary of the Political", Akatemian tutkijatohtoriprojekti (2013-2018)
- Väyrynen, "Mundane practices of peace", Akatemiahanke 2016–20
- Näre, "Epävarma elämä- Epävirallinen maahanmuutto ja prekaari työ Suomessa (INSECURE)", Akatemiahanke 2015-18
- Jyrkinen, "We All: yhteiskunnallisesti ja taloudellisesti kestävä tulevaisuuden työelämä"
- Väyrynen, "Osallistava rauhanvälitys ja konfliktien ehkäiseminen: Suomen malli", naisjärjestöjen rooli (Burundi & Kolumbia) konfliktisyklin eri vaiheissa (2017, VNK)
- Sorainen, "Corekin, Contrasting and Re-imagining Margins of Kinship", Akatemiahanke 2016-2020

Esimerkkejä olemassa olevasta tutkimusyhteistyöstä konfliktialueiden tutkijoiden ja nais/rauhanjärjestöjen kanssa:

Aceh, Indonesia (Jauhola)

- Yhteistyö sukupuolentutkimuksen tutkijoiden kanssa jälleenrakennuksen sukupuolittuneen luonteen ja rauhansopimuksesta puuttuneiden gender-kysymysten parissa (ml. maskuliinisuuden tutkimus), ilmastonmuutos/ympäristökatastrofien liitos rauhanprosessiin ja poliittiseen talouteen
- Tieteellisen lehden toimituskunnan jäsen (International Journal of Child and Gender Studies, State Islamic University of Ar-Raniry)
- Yhteistyö naisjärjestöjen ja aktivistien kanssa
- Yhteistyö sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuusosoikeuksia edistävien tahojen kanssa
- Yhteistyö maakunnan tasa-arvoviranomaisten kanssa ja Indonesian 1325-toimintaohjelman kansalaisyhteiskuntatoimijoiden kanssa

Etelä-Aasia: Nepal, Intia, Bangladesh (Seppälä, Jauhola, Lyytikäinen)

- Nationalismi, sukupuolittunut poliittinen väkivalta,
- Luonnonkatastrofit/ympäristömuutos, pakkosiirrot
- Yhteistyö naisaktivistien ja naisjärjestöjen kanssa (Kathmandu, Dhaka, Kalkutta, Delhi, Gujarat)
- Yhteydet Nepalin 1325-toimintaohjelman avainhenkilöiden kanssa
- Yhteistyötä nepalilaisten tutkijoiden kanssa jälleenrakennuksen sukupuolittuneen luonteen suhteesta
- Yhteistyö sukupuolentutkijoiden ja muiden gender-kysymyksiin erikoistuneiden tutkijoiden kanssa erityisesti kehitysprojektien ja pakkosiirtojen kontekstissa (Kalkutta, Dhaka, Katmandu, Delhi, Gujarat)
- Etelä-Aasian (Nepal, Intia) ja Kaakkois-Aasian (Indonesia) luonnonkatastrofien sukupuolittuneiden vaikutusten, jälleenrakennuksen ja feminismin suhdetta käsittelevä paneeli "Reflections on gender, feminisms and disaster politics in South and Southeast Asia" International Feminist Journal of Politics - konferenssissa New

Delhissä 10-11.4.2017 ja teemanumeron suunnittelu paneelissa esitettyjen papereiden pohjalta (rahoitettu Jauholan Akatemiatutkijahankkeesta)

Burundi (Feron)

- Gender Studies MA-ohjelman johtaminen, Université Lumière of Bujumbura, Burundi (Vallonian (Belgia) aluehallituksen tuella)
- Burundin ensimmäisen tohtoriohjelman tiedenevoston jäsen (ml. Sukupuolentutkimus, Belgian kehitysyhteistyövaroin tuettu)
- Burundilaisten valtionhallinnon henkilökunnan koulutus sukupuolten tasa-arvosta (UNWomen, ILO)

Mosambik (Heikkinen)

- nais/feministinen liike ja Agenda 2030

Suomi (Hast, Puumala, Kuokkanen, Ranta, Mikkonen, Seppälä...)

- Yhteistyötä vastaanottokeskusten, kotoutumistoimintaa järjestävien kolmannen sektorin toimijoiden sekä Maahanmuuttoviraston kanssa koskien turvapaikanhakijoiden vastaanottoa ja sen järjestämistä, turvapaikkaprosesseja sekä alkuvaiheen kotoutumistoimenpiteitä ja niiden vaikuttavuutta.
- Yhteistyötä turvapaikanhakijoiden - sekä päätöstään odottavien että kielteisen päätöksen saaneiden - kanssa koskien kuulumisen ja syrjinnän arkisia kokemuksia.
- pakolaispolitiikka
- Saamelaiskysymykset alkuperäiskansojen rauhankysymyksenä

LIITE 2: Julkaisuja

Alava, Henni (2016a) "Embeddedness. The Paradox of Development through the Grassroots of Churches." In *For Better for Worse. The Role of Religion in Development Cooperation*, edited by Robert Odén. Uppsala: Swedish Mission Council. Koko kirja ladattavissa osoitteessa <http://np.netpublicator.com/netpublication/n14104590>

——— (2017 a) "Homosexuality, the Holy Family and a Failed Mass Wedding in Catholic Northern Uganda." *Critical African Studies* 9, no 1: 1–20.

——— (2017b) *There is confusion. The politics of silence, fear and hope in Catholic and Protestant Northern Uganda*. PhD thesis, University of Helsinki.

——— (Tulossa) "Acholi Youth are Lost": Young, Christian and (A)political in Uganda. Elina Oinas, Henri Onodera & Leena Suurpää (toim.). *Youth and Political Engagements in Africa*. Brill, in press.

Féron Élise (2017) "Support Programs for Male Survivors of Conflict-Related Sexual Violence", in Ron Anderson (ed.), *Alleviating World Suffering*, New York, Springer: 335-347.

——— (2015) "Suffering in Silence? The Silencing of Sexual Violence Against Men in War Torn Countries", in Ron Anderson (ed.), *World Suffering and Quality of Life*, New York, Springer: 31-44."

Hellsten, S. K. (2016) *Transitional Justice, Gender Programming, and the UNSCR 1325: African Context and the Case of Kenya*. *J. Int. Dev.*, 28: 360–375

——— (2013) *The ideal of gender justice and the UNSCR 1325: Two case studies: Kenya and the Democratic Republic of Congo*, WIDER Working Paper No. 2013/137.

Jauhola, Marjaana (2015) "Johdanto. Naiset, rauha ja turvallisuus – aseellisten konfliktien sukupuolittuneet vaikutukset 15 vuotta kansainvälisen politiikan keskiössä", teoksessa *Naiset, rauha ja turvallisuus – päätöslauselmat 2000-2013*. Helsinki: Suomen 1325-verkosto, 3-7.

Linkki: <https://marjaanajauhola.files.wordpress.com/2014/09/naisetrauhajaturvallisuus-pacc88acc88toslauselmat.pdf>

——— (2010) 'Hankala sukupuoli – kriittisiä näkökulmia sukupuolten tasa-arvon edistämiseen', teoksessa Jukarainen, Pirjo and Sirkku Terävä (toim.) *Tasa-arvoinen Turvallisuus? Sukupuolten yhdenvertaisuus suomalaisessa maanpuolustuksessa ja kriisinhallinnassa*. Helsinki: Minerva Kustannus, 257-269. Linkki:

https://marjaanajauhola.files.wordpress.com/2014/09/jauhola_hankala-sukupuoli.pdf

- Jauhola, Marjaana ja Johanna Kantola (2016) "Gloaali sukupuolipolitiikka Suomessa", teoksessa Husso, Marita ja Heiskala, Risto (toim.) *Sukupuolikysymys*. Gaudeamus, 187-208. Saatavilla pyynnöstä PDF-muodossa.
- Jauhola, Marjaana ja Särmä Saara (2017) "Reflecting Realities and Creating Utopias: Early Career Feminists (Un)Doing International Relations in Finland", teoksessa Thwaites, Rachel and Godoy-Pressland, Amy (eds.) *Being an Early Career Feminist Academic: Global Perspectives, Experiences and Challenges*. Palgrave, 141-165. Saatavilla pyynnöstä PDF-muodossa.
- Karkulehto, Sanna ja Leena-Maija Rossi (toim.) (2017, tulossa) *Lukemisen etiikkaa ja politiikkaa -- sukupuolen ja väkivallan risteyksessä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Kantola, Johanna, Norocel, Ov Cristian & Repo Jemima (2011) Gendering violence in the school shootings in Finland. *European Journal of Women's Studies* 18(2): 183-197.
- Lyytikäinen, Minna (2017) Varjoraportti – YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325 "Naiset, rauha turvallisuus": ARVIO SUOMEN TOISEN TOIMINTAOHJELMAN (2012–2016) TOIMEENPANOSTA, Linkki: <http://www.1325.fi/wordpress/wp-content/uploads/2015/01/1325-varjoraportti-2017-FINAL.pdf>
- Mikkonen, Enni, Merja Laitinen & Cath Hill (2016) Hierarchies of knowledge: Analyzing inequalities within the social work ethnographic research process as ethical notions in knowledge production. *Qualitative Social Work*, 1–18.
- Motta, Sara C. & Tiina Seppälä (2016) Editorial: Feminized Resistances. *Journal of Resistance Studies*, 2(2): 5–32. Special Issue 'Feminized Resistances'.
- Norocel Ov Cristian (2013) Konstruktionen av högerradikala populistiska maskuliniteter i Sverige. En feministisk analys. *Arkiv. Tidskrift för samhällsanalys: Det vita fältet II. Samtida forskning om högerextremism* 2: 45-67.
- (2016) Ung och högerextrem: Ungdomar och den våldsbejakande högerextremistiska miljön in Sverige [Young and right-wing extremist: Youth and the violent right-wing extremist environment in Sweden]. In Myndigheten för ungdoms- och civilsamhälle (Ed.) *Ung och extrem. Om våldsbejakande högerextremism* (7-39). Stockholm, S: Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (https://www.mucf.se/sites/default/files/publikationer_uploads/ung-och-extrem-hoger.pdf)
- Pellander, Saara (2016) Gatekeepers of the Family : Regulating Family Migration to Finland, Väitöskirja, Helsingin yliopisto. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/162719>
- Penttinen, Elina & Anitta Kynsilehto (2017, tulossa) *Gender and Mobility: A Critical Introduction*. London and New York: Rowman & Littlefield.
- Puumala, Eeva (2017) *Asylum Seekers, Sovereignty and the senses of the International: A Politico-Corporeal Struggle*. London: Routledge.

- Repo, Jemima (2016) "Biopolitics of Thanatopolitics? Diagnosing the Racial and Sexuality Politics of the European Far-right" *Contemporary Political Theory* 15 (1): 110-118.
- (2008) "A Feminist Reading of Gender and National Memory at the Yasukuni Shrine" *Japan Forum* 20 (2): 219-243.
- Sinevaara-Niskanen, Heidi (2015) *Setting the Stage for Arctic Development: Politics of Knowledge and the Power of Presence*. Acta Universitatis Lapponiensis 304. ISBN 978-952-484-831-2. ISSN 0788-7604.
- Seppälä, Tiina (2017) Vastarinnan feminisaatio ja dekoloniaaninen solidaarisuus. Poliitikasta.fi.
- (2016) Feminizing Resistance, Decolonizing Solidarity: Contesting Neoliberal Development in the Global South. *Journal of Resistance Studies*, 2(1): 12–47.
- (2016) Editorial: On Gender, Resistance, and Development in South Asia. *Refugee Watch: A South Asian Journal on Forced Migration*, 47: 1–9, Special Issue 'Gender, Resistance, and Development in South Asia'.
- (2014) "Biopolitics, Resistance and the Neoliberal Development Paradigm" *Journal für Entwicklungspolitik* (JEP), Austrian Journal of Development Studies, 30(1): 88–103. Special Issue 'Rethinking Resistance in Development Studies'.
- Väyrynen, Tarja, Eeva Puumala, Samu Pehkonen, Anitta Kynsilehto & Tiina Vaittinen (2016) *Choreographies of Resistance: Mobile Bodies, Relational Politics*. London & New York: Rowman & Littlefield.